

Lokalekonomisk analys i **Skogh Sockn**

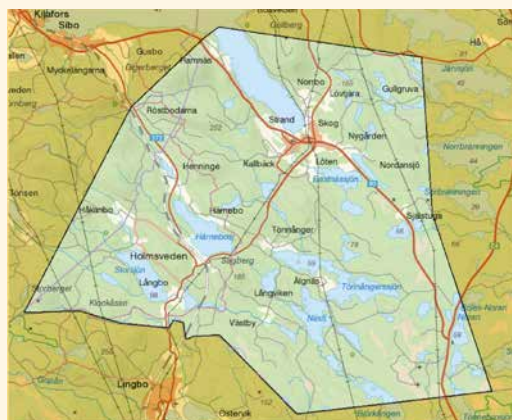
Inledning

En lokalekonomisk analys (LEA) kan liknas vid en ekonomisk marknadsundersökning. Hur stor del av de lokala ekonomiska tillgångarna spenderas i bygden och hur stor del läcker ut? Analysen är ett verktyg som visar på vad medvetna val av den lokala befolkningen kan göra för att skapa sysselsättning och lokal tillväxt. Resultatet av den lokalekonomiska analysen kan med fördel ligga till grund för upprättande av lokala handlingsplaner.

Genom att göra LEA så har man en faktabaserad analys som ger en mer objektiv bild av läget och en grund för riktning och insatser för den framtida utvecklingen av bygden. Som underlag för analysen har ett geografiskt område omfattande stora delar av Skogh sockn använts (se nedanstående karta).

Målgruppen för denna LEA är boende i området, du som besöker oss, familjer som vill flytta hit, företagare, verksamhet inom offentliga sektorn, politiker, ideella föreningar och övriga som genom sina beslut påverkar bygden.

Skogh Sockn består av landsbygd med två huvudorter, Holmsveden och Stråtjärä. Holmsveden 38 km och Stråtjärä 28 km från Söderhamn. Det tar mellan 30 och 40 minuter att köra bil till Söderhamn. Området gränsar till Bollnäs, Gävle och Ockelbo. I Holmsveden finns Norra Stambanan med pendlingsmöjligheter med tåg. Resecentrum vid Ostkustbanan finns i Söderhamn. Bussar finns för pendling mot såväl Söderhamn, Bollnäs och Gävle.

Skogh Sockn, namnfrågan

Vi har valt att benämna rapporten med ett ålderdomligt namn, för att det bäst täcker området och för att rubriken är kort. Ett alternativ hade exempelvis varit Stråtjärä- och Holmsveden-bygden. Socken är från början ett kyrkligt begrepp och kommer från ordet söka, söka sig till. Innebörden blev ett område som man tillhörde. Gradvis ersattes socken med ordet kommun när allt flera gemensamma ärenden föll utanför kyrkans ansvarsområde.

Namnfrågan är viktig eftersom varje innevånare vill identifiera sig och känna tillhörighet med sin hemort. Hela kedjan från gårdsnamn, by, områden, kommun och län måste kännas riktig. Inom rapportens område finns närmare 30 byar som varit bebodda i flera sekel. De som bor i byarna kring Skogs kyrka kan identifiera sig som "Skogbor" men inte som "Stråtjärabor" om man t ex bor i Kallbäck, Strand eller Löten. Samhället Holmsveden förekommer inte i kyrkans mantalsskrivning utan området räknas till byn Härnebo. Holmsveden expanderade i samband med järnvägens tillkomst.

Ortnamn och tillhörighet förändras med tiden. Skogs sockn hette från början Bervik. Till socknen hörde också Lingbo med dess byar. De avskildes i samband med 1971 års kommunreform och tillhör numera Ockelbo. Att Holmsveden och Stråtjärä används som kommundelar beror på Postens ortsindelning. Holmsveden fick tillhöra Kilafors under en tjugoårsperiod och Skog fick tillhöra Bergvik och senare Stråtjärä eftersom det fanns ytterligare en socken med det namnet i Ångermanland när man började med postnummerindelningen 1968.

Skogbonaden från Skogs kyrka

Bygdens historia

"Staffan, Hälsinglands apostel led enligt sägner martyrdöden i denna trakt". Så börjar Nils Humbles bok "Socknen på Ödmården". Händelsen med Staffan utgår från att han blev mördad av hedningarna i den stora skogen Ödmården i mitten av 1000-talet. Skogh sockn anses ha tillkommit år 1324, vilket också kyrkoruinen vid Bergvikens södra strand vittnar om.

Men trakten var bebodd långt innan socknen bildades. Redan för 8500 år sedan fanns stenåldersbosättningar i den södra delen av vårt område, den del som landhöjningen låtit stiga upp över havet. Det visade utgrävningarna inför dubbelspårsutbyggnaden av Norra Stambanan i slutet av 1990-talet.

År 1912 påträffades den s.k. Skogbonaden vid en inventering i Skogs kyrka. Den har daterats till början av 1200-talet och tillhör tillsammans med Bayeux-tapeten och Överhogdalstapeten de äldsta, bevarade vävnaderna i världen. Skogbonaden förvaras på Historiska museet och en handvävd kopia, i samma teknik som originalet, finns i Skogs kyrka.

Människor har i alla tider färdats genom Ödmården. Den vandrings- och ridstig som följde rullstensåsen från Uppsala upp genom landet och passerade södra delen av vårt område, blev under drottning Kristinas tid förbättrad och fick namnet Kristinastigen. Förbi kyrkoruinen på Kyrkudden i sjön Bergviken, går Helgonaleden som är en vandringsled mellan Uppsala och Trondheim.

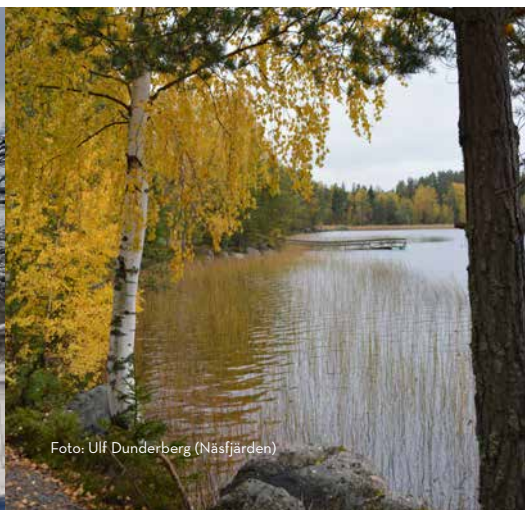
Skogh Sockn är en jordbruksbygd men även jakt och fiske har gett mat till befolkningen i äldre tider. På 1840-talet tillkom järnbruken Tönshammar och Tönnebro men missväxt och fattigdom i landet gjorde att mer än 1000 personer från socknen utvandrade till Amerika under perioden 1850 - 1920. I mitten av 1800-talet togs strategiska beslut i Sverige vilket kom att påverka Skogh sockn genom Norra Stambanans framdragande på 1870-talet. Ett stationshus byggdes på Härnebosjöns södra strand och stationssamhället Holmsveden växte fram. Kommunikationerna var ordnade, människor flyttade in, en såg och en stolfabrik anlades som gav arbete till många och exporten av trävaror till andra länder satte fart. Idag genomkorsas socknen förutom av Norra Stambanan även av väg 272 - Tidernas Väg, väg 83 - Fjällvägen och av E4:an, med den välbesökta platsen vid Tönnebro Vårdshus.

Service vi har idag

- I området finns en F-6 skola med ca 50 elever och heltids- och deltidsskolor. Antalet elever är stabilt och inga planer på nedläggning finns.
- I Tönnebro finns restaurang, Burger King och bensinmack.
- I området finns också en dagligvaruhandel som också tjänar som servicepunkt. Den är bl.a. apoteks- och systembolagsombud och har också en liten cafédel.
- Äldreboendet Eklunda.
- Här finns också deltidssbrandkår, bensinstation och gummiverkstad samt frisör, fotvård och gym.
- Turridning med häst, bibliotek, Bed & Breakfast och bad & camping.
- Tåg- (Norra stambanan) och bussförbindelser mot Söderhamn/Bollnäs/Gävle/Stockholm. Från Söderhamn finns Ostkustbanan att tillgå.

Vilka är vi?

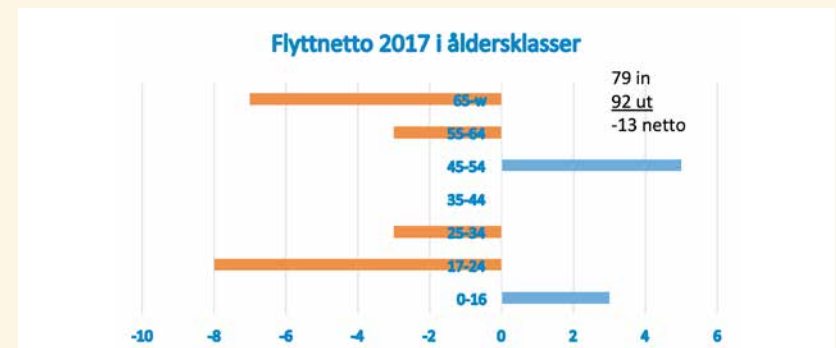
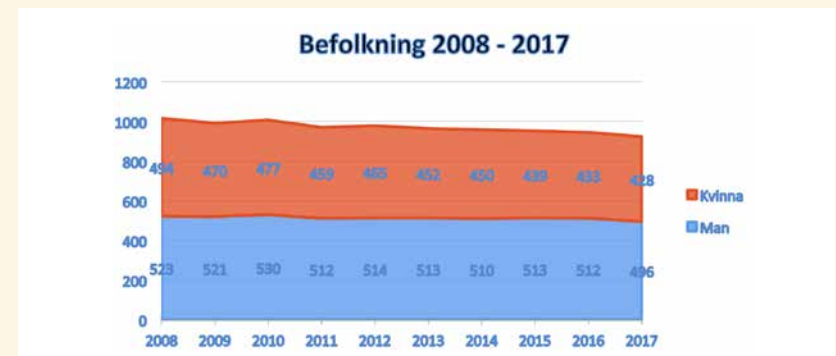
De flesta bor i småhus (613 personer) och lantbruksfastigheter (295 personer). Övriga personer bor i hyresfastigheter. I området finns ett stort antal fritidshus (350) och fritidsbyar. Enbart inom ramen för fritidsområdena finns 268 fastigheter med 11 % permanentboende.

Befolkningsutveckling

Vid årsskiftet 2016/2017 var folkmängden i området 924 personer, varav 428 kvinnor och 496 män. Demografi, åldersstruktur se diagram. Befolkningsförändring 22 personer utflyttade och 15 inflyttade. Utflyttningen utgör ett problem. Här behövs mer bostäder för att attrahera inflyttning. Många som går in i pensionsåldern vill gärna sälja sina hus/villor men ändå bo kvar i området.

De senaste 10 åren har befolkningen minskat med totalt 93 personer. Mönstret är att det avlider fler än som föds och att fler flyttar ut än in. 2017 var det framför allt ungdomar 17-24 år och äldre som flyttade ut. De som flyttade in var i åldrarna 45-54 år.

Kultur, Fritid och Föreningsliv

Foto: Ulf Dunderberg (Sörsjön)

Foto: Elin Olsson (Stall Stråtjärä)

Foto: Linda Hjort

Foto: Stina Engman (Skogs kyrka)

De ideella krafterna i bygden är osedvanligt framträdande och har tagit sig uttryck i många föreningar, minst ett tjugotal av skiftande slag. För barn och ungdom finns scoutverksamhet, ungdomsgård, Hem och Skola och för de äldre, PRO. Kyrklig verksamhet finns inom ramen för Equmeniakyrkan och Skogs kyrka. Inom idrotten finns många föreningar spridda över området. Intresseföreningar, hembygdsförening och hushållningssällskapet verkar för att utveckla och tillvarata bygden.

Genom ett stort antal vägsamfälligheter kan vägar underhållas och användas också under vinterperioden. De gamla föreningarna kompletteras med nya grupper inom ramen för det lokala utvecklingsarbetet. Grupper som arbetar för att skapa mötesplatser för unga och gamla och för att aktivera bygdens befolkning.

Det planeras, restaureras och underhålls områden och platser för idrott och för naturupplevelser i närområdet. Intresset för jakt och fiske är stort och ett stort antal fiskevatten finns att tillgå i området. Vid sidan av bidraget till den lokala livsmedelsförsörjningen erbjuder Tönnsfors Fiskodling ett allt mer imponerande område för rekreation. Bad finns vid många av våra sjöar.

Området runt Skogs kyrka utvecklas till ett kulturellt centrum, med Bygdgården och Sockenstugan. Naturen i Skogh Sockn erbjuder en varierad naturupplevelse med berg, sjöar, jordbruksmark och skogar. Genom området går Sagbergsleden som passerar det unika klapperstensfältet på Sagberg.

Så här försörjer vi oss

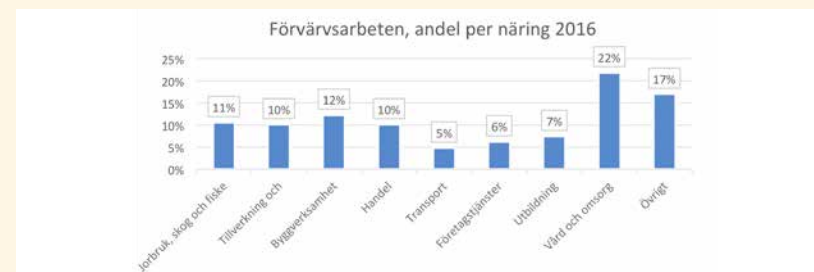
Arbetsplatser i Skogh Sockn

I bygden finns 175 företag och de flesta (127) är enskilda firmor inom jord och skogsbruk. Den största näringsgrenen är vård och omsorg (22%). Därefter kommer byggverksamhet (12%), jordbruk, skog och fiske (11%), tillverkning (10%) och handel (10%).

2016 förvärvsarbetade 416 personer bosatta i Skogh Sockn. Av dem jobbade 308 inom privat sektor (74%), 90 inom den kommunala (22%) och 15 inom stat och landsting (4%).

Största privata arbetsplatserna är Rasta/Tönnebro Vårdshus, Lignells Mekaniska samt Långbo Kraft och Datanät. Andra större arbetsplatser är Eklunda äldreboende samt Stråtjärä skola och förskola.

Av de förvärvsarbetande arbetade 138 personer i bygden (2016). Fler pendlade ut än in till området. 277 personer pendlade ut och 124 personer pendlar in till Skogh Sockn. De flesta av utpendlarna 131 personer (47%) pendlade till Söderhamn, 52 personer (19%) till Bollnäs, 32 personer (12%) till Gävle, 62 personer (22%) till Ockelbo/Sandviken eller någon annan kommun i Sverige.

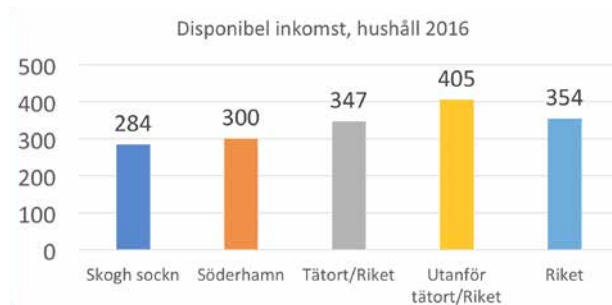
Näringsidkare totalt	Anställda					Totalt
	0	1-4	5-9	10-19	20-49	
Aktiebolag	5	6	1	2	1	15
Övriga bolag och offentliga org	5	1	1	1	1	9
Enskilda firmor	38	4				42
Enskilda firmor, Jord och skogsbruk	127					127
Totalt	175	11	2	3	2	193

Inkomster och utgifter

Både den sammanräknade förvärvsinkomsten och den disponibla inkomsten ligger under rikets nivå. Den disponibla årsinkomsten för en familj i området ligger på 284.000kr (median). Precis som i övriga Sverige så är de genomsnittliga lönerna för kvinnor lägre än för männen.

Den totala köpkraften i bygden, beräknat på medianinkomsten per hushåll är 134 miljoner kr. Statistiskt sett fördelar vi våra utgifter på ett sätt som ger summorna i diagrammet nedan.

Utifrån att området har osedvanligt många fritidshus cirka 350 fastigheter så ökar köpkraften avsevärt under semestertid och under lovperioderna. Utöver detta tillkommer genomresande på E 4 och väg 272 och väg 83. Alla vägarna används frekvent av fjällturismen.

Framtid och vision

Holmsveden/Stråtjärä **växer tillsammans** och det stimulerar utvecklingen över hela området. Befolkningsmässigt är fördelningen 43 procent i Holmsvedenområdet och 57 procent i Stråtjäräområdet (2017).

Översiktsplanen är en viktig grund för utvecklingen. Vårt område har många sjöar och vattendrag därför är det viktigt att översiktsplanen och kommande detaljplaner möjliggör attraktivt och strandnära byggande.

Det behövs trygghetsboenden i området för att ge möjligheter för äldre att bo kvar samtidigt som fastigheter frigörs för nya invånare. Flyttkedjan förbättras. Generellt behöver vårt område nya bostäder. Lediga tomter som idag finns bör aktivt marknadsföras. När det gäller val av boendeort är kanske läget det viktigaste argumentet.

Skogh Sockn har idag tillgång till en stor arbetsmarknad **i alla riktningar** och förutsättningar att nå den med tåg och buss. I framtiden får vi räkna med minskad fossilanvändning och därför är det viktigt att området har bra tillgång till kollektivtrafik. Fler pendlare behöver bra parkeringsplatser, motorvärmare och elladdare. För att kollektivtrafiken ska bli mera attraktiv måste bussturena överensstämja med tågtiderna.

Utbyggnad av fiber pågår i området. Bredbandet är viktigt både för distansarbete och distansstudier.

Livsmedelsförsörjningen i framtiden behöver mera jordbruksmark. Den utvecklingen har redan startat i vårt område. Den bördigaste jordbruksmarken i Håkanbo som på 1960-talet blev skogbeklädd producerar nu återigen livsmedel. Närheten till naturen är en stor tillgång i vårt område både för boende och för besökare. Här finns ett tusental sjöar och vattendrag. Vi räknar med många besökare vid bland annat våra bad, fiskevatten, kanot- och vandringsleder.

Våra utvecklingsmöjligheter inför framtiden ger därför möjlighet till flera innevånare än idag. Vår ambition är att befolkningsminskningen upphör och att vi 2030 är **1 100 personer** som bor i området. Vi har nått balans mellan unga och gamla. Vår skola har minst 10 elever i varje klass. I våra fritidsområden har många fler än idag valt att bosätta sig permanent.

Till sist...

Vi har haft praktisk hjälp av Coompanion Gävleborg med processen kring denna LEA. All statistik kommer från SCB, Statistiska centralbyrån.

Välkommen till Skogh Sockn

www.skogssocken.se